

Γεωπολιτικοί κίνδυνοι και ευκαιρίες

Παναγιώτης Τσάκωνας*

Παρακολουθώντας το οικονομικό και διπλωματικό θρίλερ σχετικά την υλοποίηση του έργου που αφορά στην ηλεκτρική διασύνδεση Ισραήλ-Κύπρου-Ελλάδας (Great Sea Interconnector) η σκέψη του παρατηρητή των εξελίξεων θα «διασυνδεθεί» σχεδόν αυτόματα με τον τίτλο του δίτομου έργου του Ευάγγελου Αβέρωφ για το Κυπριακό: «Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών». Και τούτο διότι τους τελευταίους μήνες τίθεται σε διακινδύνευση ένα έργο τα οικονομικά και γεωπολιτικά οφέλη από την υλοποίηση του οποίου είναι προφανή τόσο για την Ελλάδα όσο και –κυρίως— για την ενεργειακά απομονωμένη Κυπριακή Δημοκρατία.

Πράγματι μέσω της υλοποίησης του έργου η παραγόμενη ενέργεια στο Ισραήλ θα μεταφέρεται μέσω Κύπρου στην Ελλάδα επιτυγχάνοντας σύνδεση του ηλεκτρικού δικτύου της Κυπριακής Δημοκρατίας με το τεράστιο ηλεκτρικό δίκτυο της Ευρώπης, ενισχύοντας το παραγόμενο ενεργειακό μίγμα, οδηγώντας σε πτώση των τιμών και διευκολύνοντας τον ευρύτερο στόχο της ενεργειακής μετάβασης. Παράλληλα, Κύπρος και Ελλάδα θα ενισχύσουν τον γεωπολιτικό τους αποτύπωμα και θα καταστούν σταθεροί ενεργειακοί κόμβοι που μπορούν να υποστηρίξουν ευρύτερους ενεργειακούς σχεδιασμούς κυρίως σε σχέση με την ενεργειακή ανεξάρτηση από την Ρωσία. Για αυτό τόσο οι ΗΠΑ όσο και η ΕΕ υποστηρίζουν την υλοποίηση του έργου, ενώ ειδικότερα η ΕΕ χρηματοδοτεί μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με ποσό 657 εκατ. ευρώ (την υψηλότερη μέχρι σήμερα χρηματοδότηση) μέρος της κατασκευής του.

Όμως ακόμα σημαντικότερο από τα παραπάνω αυτονόητα είναι ότι η ουσιαστική εμπλοκή της ΕΕ στην υλοποίηση του έργου είναι αυτή που μπορεί να μετατρέψει τον όποιο «γεωπολιτικό κίνδυνο» --ο οποίος ευτυχώς είναι ήδη αποδυναμωμένος λόγω της φύσης του έργου που αφορά στην πόντιση καλωδίου και όχι στην κατασκευή αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου— σε «γεωπολιτική ευκαιρία». Και τούτο διότι ως «ευρωπαϊκό έργο», η ηλεκτρική διασύνδεση Ισραήλ-Κύπρου-Ελλάδος δημιουργεί ένα «καθεστώς ασφάλειας», δηλαδή ένα πλαίσιο κανόνων, σταθερότητας και πρόταξης του διεθνούς δικαίου το οποίο λειτουργεί αποτρεπτικά για όσους η χρήση ή η απειλή χρήσης βίας αποτελούν επιλογή. Επιπρόσθετα, το συγκεκριμένο «ευρωπαϊκό έργο» έργο ενισχύει την πίεση προς την Τουρκία προκειμένου η τελευταία να απέχει από την υποστήριξη παράνομων συμφωνιών (τουρκολυβικό μνημόνιο) καθώς αναδεικνύει την ανάγκη διευθέτησης των εκκρεμοτήτων που αφορούν στην οριοθέτηση των ΑΟΖ στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου με τρόπο σύμφωνο με το διεθνές δίκαιο, ειδικότερα τις προβλέψεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), δηλαδή είτε μέσω νόμιμων μεταξύ τους συμφωνιών είτε μέσω προσφυγής στα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα.

Αναγνωρίζοντας τις «γεωπολιτικές ευκαιρίες» που δημιουργεί η υλοποίηση του συγκεκριμένου «ευρωπαϊκού έργου» τόσο η Ελλάδα όσο και κυρίως η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλουν να κλείσουν άμεσα τις όποιες ρυθμιστικές εκκρεμότητες εξακολουθούν να θέτουν το έργο σε διακινδύνευση ή ακόμα και ματαίωση προσθέτοντας έτσι ένα ακόμη επεισόδιο στον μακρύ κατάλογο των χαμένων ευκαιριών.

* Ο Παναγιώτης Τσάκωνας είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Επικεφαλής του Προγράμματος Εξωτερικής Πολιτικής και Ασφάλειας στο ΕΛΙΑΜΕΠ και Μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτο Μελετών Πολιτικής και Δημοκρατίας.

**Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Το Βήμα» των Αθηνών στις 15 Σεπτεμβρίου 2024.